

دانش و پژوهش

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

علوم تربیتی و روان‌شناسی

شماره هفتم - بهار ۱۳۸۰

صص ۴۱-۵۴

مقایسه ویژگیهای فردی و شخصیتی در زوج‌های سازگار و ناسازگار شهر تهران

حسین آزاد* - انسیه نصیب البکاء**

چکیده

هدف از این تحقیق مقایسه ویژگیهای فردی و شخصیتی در زوج‌های سازگار و ناسازگار بوده است. جهت دستیابی به هدف پژوهش، تعداد ۴۰ زوج ناسازگار از میان زوج‌های ناسازگاری که در مردادماه سال ۱۳۷۹ به مجتمع قضایی خانواده در شهر تهران مراجعه کرده بودند به صورت تصادفی ساده انتخاب گردیدند و ۴۰ زوج سازگار نیز به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های ویژگیهای جمعیت‌شناختی و مشکلات زناشویی استفاده شد و شش مقوله سازگاری در تصمیم‌گیری، سازگاری در اوقات فراغت، سازگاری در روابط جنسی، سازگاری در روابط بین‌فردی، سازگاری در انگیزه‌های ازدواج و سازگاری کل استخراج شد.

*- دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه علامه طباطبایی تهران.

** - کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی.

به‌طور کلی در این پژوهش مشخص شد که دو گروه سازگار در مقیاسهای تصمیم‌گیری در مسائل مشترک زناشویی ($P=0/001$) و انگیزه‌های ازدواج ($P=0/03$) با هم تفاوت معنی‌داری داشتند.

در مقولات اوقات فراغت، روابط جنسی و روابط بین‌فردی تفاوت معنی‌داری بین دو گروه مشاهده نشد. همچنین نتایج تحلیل کواریانس نشان داد که بین گروه سازگار و ناسازگار از نظر سازگاری کل پس از بررسی متغیرهای جمعیت‌شناختی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

مقدمه

خانواده قدیمی‌ترین و کهن‌ترین هسته طبیعی است که از بدو پیدایش بشر وجود داشته است، بدون خانواده هسته مرکزی هیچ اجتماعی به وجود نمی‌آید. در واقع خانواده حکم سلول را در ساختمان اندام موجودات دارد و کانون حفظ سنت‌های خانوادگی و اجتماعی است و مرکز تعلیم و تربیت و آموزش حس تعاون، وطن‌پرستی، گذشت، فداکاری و تمام خصایص عالی‌ه انسانی می‌تواند باشد (فرجاد، ۱۳۷۲، ص ۲).

ازدواج نیز قبول نوعی مسؤولیت خاص و ظریف است. مسؤولیتی که در زندگی و سرنوشت نسل آدمی اثر بس تعیین‌کننده دارد. (نجاتی، ۱۳۷۴).

با اینکه خانواده جایگاهی برای ناسازگاری، فروپاشی و طلاق نیست؛ ولی شاهد رقم رو به افزایش ناسازگاری و طلاق بین زوجین هستیم، زیرا آمار طلاق در سال ۷۸ در استان تهران ۱۹۸۲۴ فقره و در شهر تهران ۱۳۸۴۱ فقره و در کل کشور ۵۱۰۴۴ فقره بوده است که نسبت به سال ۷۷، ۴۲۰۳۹۱ فقره، ۲۰/۴۱ درصد افزایش داشته است (آمار و عملکرد واحدهای قضایی، ۱۳۷۸-۱۳۷۷).

بنابراین سؤالی که به ذهن می‌رسد این است که چرا زوجین دچار ناسازگاری می‌شوند و سرانجام به طلاق و جدایی روی می‌آورند؟ چه علل و عواملی منجر به ناسازگاری و طلاق می‌شود؟

در عصر حاضر به دنبال تغییرات سریع اقتصادی و اجتماعی، اساس روابط زناشویی و خانواده تا حدود زیادی تضعیف شده است. ضعیف شدن روابط زناشویی یا

ارتباطی که در چهارچوب قوانین ازدواج وجود دارند، باعث تضعیف روابط و هنجارهای درون خانواده می‌گردد. امروزه در بسیاری از جوامعی که قبلاً در آنها به‌عنوان امری مقدس توجه می‌شد، برای ازدواج اهمیت قایل نمی‌شوند و همین امر باعث به‌هم خوردن روابط، تجزیه خانواده‌ها و در نهایت بروز انحرافات کوچک و بزرگ درون خانواده‌ها شده است (شیخی، ۱۳۷۳).

با توجه به اینکه طلاق منفورترین امر نزد خداوند است، ما شاهد افزایش رقم طلاق در جامعه اسلامی خود هستیم. لذا در این پژوهش به مقایسه عوامل فردی و شخصیتی در زوج‌های سازگار و ناسازگار پرداخته شده است.

پیشینه تحقیق

کوپک و دیگران (۱۹۹۲) در تحقیقی که بر روی کیفیت روابط جنسی در زوج‌های سازگار و ناسازگار انجام دادند، به نتایجی مبنی بر روابط منسجم و شاد جنسی در هر دو گروه دست یافتند. میشل (۱۹۷۱) در مطالعات خود نشان داد، زنانی بیشتر از زندگی راضی هستند که در برنامه‌ریزیهای مربوط به بودجه، تجهیزات و وسایل مسکن، تعداد فرزندان و تحصیلات فرزندان با شوهرانشان مشارکت دارند. نتایج تحقیق او نشان داد که رضایت زن و شوهر به قابل تعویض بودن نقشهای تصمیم‌گیری ارتباط دارد.

میشل (۱۹۷۱) در مطالعات خود روی ۴۵۰ زوج می‌گوید که هر چه قدرت تصمیم‌گیری مرد در خانه بیشتر باشد، زن ناراضی‌تر می‌شود.

فاین برگ و دیگران (۱۹۷۵) تأثیر متقابل رفتار ۱۰ زوج سازگار و ناسازگار را مقایسه کردند. یافته اصلی از قرار زیر است:

رفتارهای ارتباطی زوج‌های سازگار بیشتر از زوج‌های ناسازگار تصنعی و همراه با تواضع است.

در پژوهشی که پاریس^۱ و لاکی^۲ (۱۹۹۱) انجام دادند، نشان داده شد که زنان یکی از دلایل عدم رضایت خود در اواسط ازدواج را ناشی از عدم گذران اوقات فراغت

با شوهرانشان می‌دانستند؛ زیرا اکثر شوهران به‌خصوص در طبقه متوسط بیشترین اوقات خود را صرف حرفه و کار خویش کرده و همسران خود را رها ساخته تا به تربیت فرزندان و خانه‌داری بسنده کنند.

ملازاده (۱۳۷۲) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی ویژگیهای شخصیتی در رابطه با عوامل تنیدگی زناشویی در زوج‌های در حال طلاق و سازگار در شهر شیراز که از پرسشنامه ۱۶ عاملی کتل و عوامل تنیدگی زای زناشویی آیفلد استفاده نمود به نتایج زیر دست یافت: گروه در حال طلاق نمره بیشتری در متغیر عوامل تنیدگی زای زناشویی داشتند، افزون بر این، زنهای در حال طلاق بیشتر از مردهایشان در معرض عوامل تنیدگی زای زناشویی قرار گرفته بودند. خدایپناهی (۱۳۷۴) در تحقیقی که تحت عنوان بررسی نقش تهییج طلبی در تحکیم روابط زناشویی انجام داد ۱۱۰ زوج در حال طلاق و ۹۰ زوج در حال زندگی مشترک را مورد تحقیق قرار داد. نتایج نشان می‌دهد که زوجین در دهه اول زندگی زناشویی نسبت به دهه سوم در سطح تهییج طلبی شدیدتری قرار دارند و نابرابری سطح تهییج طلبی در دهه اول زندگی زناشویی می‌تواند در گسستگی زندگی زناشویی مؤثر باشد.

بنی‌اسدی (۱۳۷۵) در پژوهشی تحت عنوان بررسی و مقایسه عوامل فردی - اجتماعی و شخصیتی در زوج‌های سازگار و ناسازگار از دو گروه نمونه ۷۰ زوجی استفاده نمود. نتایج پژوهش نشان داد که زوج‌های سازگار و ناسازگار در تصمیم‌گیری مسائل مشترک زناشویی، امور مالی، رابطه جنسی، اوقات فراغت، طرز ارتباط روانی، انگیزه‌های ازدواج و اعتقادات مذهبی با یکدیگر تفاوت دارند. بنابراین بین عوامل فوق و سازگاری رابطه وجود دارد.

اهداف تحقیق

هدف پژوهش بررسی این مسأله بود که آیا زوج‌های سازگار و ناسازگار در مقولات تصمیم‌گیری در مسائل مشترک؛ اوقات فراغت، روابط جنسی، روابط بین فردی، انگیزه‌های ازدواج و سازگاری کل با یکدیگر تفاوتی دارند یا خیر و میزان این تفاوت چقدر است؟

از طریق بررسی این عوامل می‌توان به بهداشت روانی ازدواج، پایداری خانواده و رفع مشکلات زوج‌ها کمک نمود. همچنین از طریق این تحقیق می‌توان اطلاعاتی برای مشاوران ازدواج فراهم نمود.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین میانگین نمرات سازگاری در تصمیم‌گیری مسائل مشترک زناشویی در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
- ۲- بین میانگین نمرات سازگاری در اوقات فراغت در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
- ۳- بین میانگین نمرات سازگاری در روابط جنسی در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
- ۴- بین میانگین نمرات سازگاری در روابط بین‌فردی در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
- ۵- بین میانگین نمرات سازگاری در انگیزه‌های ازدواج در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
- ۶- بین میانگین نمرات سازگاری کل در گروه سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

روش

در این پژوهش با توجه به اینکه هدف تحقیق مقایسه ویژگیهای شخصیتی و فردی در زوج‌های سازگار و ناسازگار می‌باشد، لذا از روش تحقیق توصیفی استفاده شد.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش عبارت‌اند از:

- ۱- جامعه زوج‌های سازگار شامل افراد متأهلی که در مردادماه سال ۱۳۷۹ در شهر تهران زندگی می‌کردند و به زندگی مشترک خود ادامه می‌دادند.

۲- جامعه زوج‌های ناسازگار شامل افراد متأهلی که در شهر تهران زندگی می‌کردند و در مردادماه سال ۱۳۷۹ جهت طلاق به مجتمع قضایی خانواده مراجعه کرده بودند.

شیوه نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری در این پژوهش تصادفی بود. از میان جامعه زوج‌های سازگار که یک جامعه ۱۰۰ نفری می‌باشند، ۴۰ زوج به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند. همچنین از میان جامعه زوج‌های ناسازگاری که در مردادماه سال ۷۹ به مجتمع قضایی خانواده مراجعه کرده بودند، ۴۰ زوج به صورت تصادفی ساده انتخاب شدند و دو گروه سازگار و ناسازگار را در این تحقیق تشکیل دادند.

ابزار پژوهش

در این تحقیق از پرسشنامه مشکلات زناشویی و پرسشنامه ویژگیهای جمعیت‌شناختی استفاده شده است. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرسشنامه ویژگیهای جمعیت‌شناختی در برگیرنده عوامل جنس، سن، میزان تحصیلات، شغل، تعداد فرزندان، مدت ازدواج و دفعات طلاق است.

پرسشنامه مشکلات زناشویی حاوی ۵۸ سؤال است که این سؤالات شامل تصمیم‌گیری در مسائل مشترک زناشویی، اوقات فراغت، روابط جنسی، روابط بین فردی و انگیزه‌های ازدواج است که ۴ مقوله اول از کتاب «عشق هرگز کافی نیست» تألیف بک^۱ انتخاب شده است.

مقوله انگیزه‌های ازدواج بر اساس نتایج و یافته‌های تحقیقات پیمایشی قبلی در این زمینه انتخاب گردیده است و بیان‌کننده نقش اساسی است که این انگیزه‌ها در ازدواج افراد دارند یا خواهند داشت. باید گفت که پژوهشگر پرسشنامه مشکلات زناشویی را از تحقیق بنی‌اسدی (۱۳۷۵) اقتباس نموده و فقط در بعضی از سؤالات آن تغییراتی به وجود آورده است.

پایایی آزمون

این پرسشنامه را بنی‌اسدی در سال ۱۳۷۵ در شهر کرمان اجرا کرد، ضریب پایایی آن محاسبه شده و برابر با عدد $0/76$ بوده است.

برای پایایی این تحقیق از روش محاسبه پایایی درونی استفاده شد. در مقوله تصمیم‌گیری در مسائل مشترک، ضریب آلفای محاسبه شده برابر با $0/75$ بود. همچنین به ترتیب برای مقولات اوقات فراغت، روابط جنسی، روابط بین‌فردی و انگیزه‌های ازدواج، ضریب آلفای محاسبه شده برابر با $0/85$ ، $0/43$ ، $0/82$ بود. اطلاعات به‌دست آمده در این پژوهش با استفاده از تحلیل مانوا با یک متغیر مستقل و پنج متغیر وابسته و تحلیل تمایزات تجزیه و تحلیل شده است.

نتایج

فرضیه ۱: تفاوت معنی‌داری بین میانگین نمرات سازگاری در تصمیم‌گیری در مسائل مشترک زناشویی در زوج‌های سازگار و ناسازگار وجود دارد.

چنانکه مشاهده می‌شود این تفاوت معنی‌دار است. ($P=0/001$) میزان این تفاوت $0/15$ بود؛ یعنی ۱۵ درصد واریانس‌ها یا تفاوت‌های فردی در سازگاری در تصمیم‌گیری مربوط به عضویت گروهی می‌گردد. توان آماری $0/93$ می‌باشد؛ یعنی فقط ۷ درصد احتمال داشته که فرضیه صفر به اشتباه تأیید گردد.

چنانکه مشاهده می‌شود میانگین گروه سازگار در تصمیم‌گیری به‌طور معناداری بیشتر از میانگین گروه ناسازگار است.

فرضیه ۲: بین میانگین نمرات سازگاری در اوقات فراغت در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

چنانکه در جدول ۱ مشاهده می‌شود این تفاوت معنی‌دار نیست، لذا فرضیه ۲ تأیید نمی‌گردد.

فرضیه ۳: بین میانگین نمرات سازگاری در روابط جنسی در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

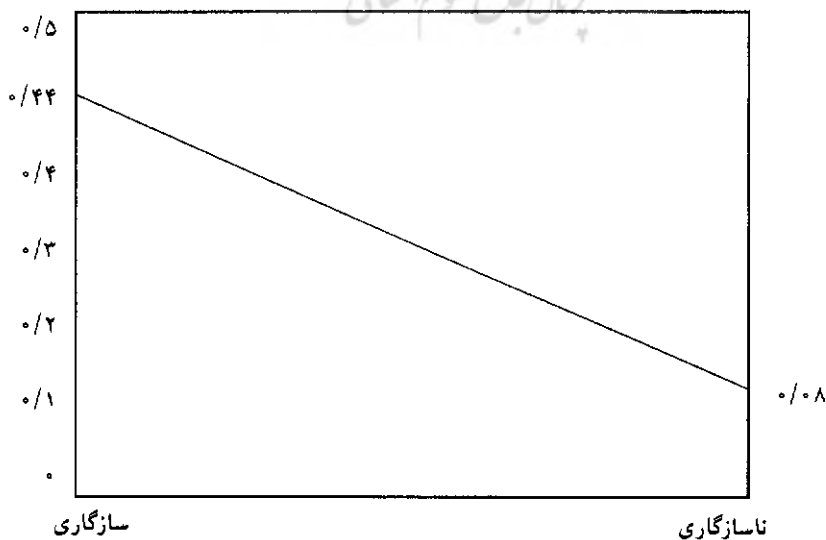
همین‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود این تفاوت معنی‌دار نیست، لذا فرضیه سه تأیید نمی‌گردد.

جدول ۱ - تحلیل مانوای تأثیر عضویت گروهی بر سازگاری بر متغیرهای پنجگانه

متغیرهای مستقل و کنترل	ضریب رگرسیون	مجموع واریانس	ضریب معنی‌دار	میزان تفاوت	پارامتر توان
		F	بودن	غیرمرکزی آماری	
عضویت	تصمیم‌گیری ۰/۳۵	۱/۶۲	۱/۶۲	۱۲/۴ ^{##}	۰/۰۰۱
گروهی	فراغت ۰/۱	۰/۱۳	۰/۱۳	۰/۸۵	۰/۳۵
	روابط جنسی ۰/۱	۰/۲	۰/۲	۱/۹۷	۰/۱۶
	روابط فردی ۰/۱	۰/۳۵	۰/۳۵	۲/۶۵	۰/۱
انگیزه	۰/۲	۰/۵۶	۰/۵۶	۴/۶۸ ^{##}	۰/۰۳

درجه آزادی = ۱

^{##} معنی‌داری در سطح ۰/۰۵ یا کمتر انسانی و مطالعات فرسنگی

نمودار ۱ - میانگین‌های برآورد شده سازگاری در تصمیم‌گیری در گروه‌های

سازگار و ناسازگار

فرضیه ۴: بین میانگین نمرات سازگاری در روابط بین فردی در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی داری وجود دارد.

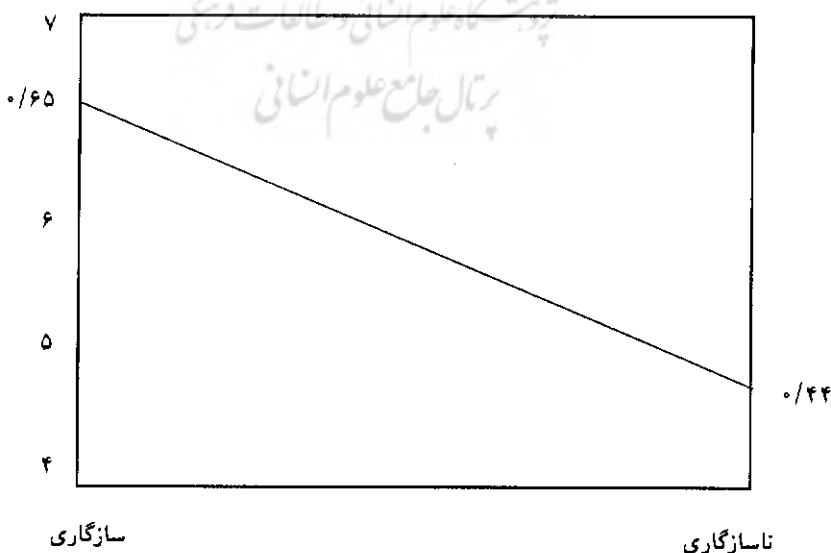
با توجه به مشاهدات جدول ۱ این تفاوت معنی دار نیست، لذا فرضیه ۴ تأیید نمی‌گردد.

فرضیه ۵: بین میانگین نمرات سازگاری در انگیزه‌های ازدواج در زوج‌های سازگار و ناسازگار تفاوت معنی دار وجود دارد.

چنانکه در جدول ۱ مشاهده می‌شود این تفاوت معنی دار است. ($p=0/03$) میزان این تفاوت $0/06$ است؛ یعنی ۶ درصد واریانس‌ها یا تفاوت‌های فردی در سازگاری در انگیزه‌های ازدواج مربوط به عضویت گروهی است. توان آماری $0/57$ می‌باشد؛ یعنی ۴۳ درصد احتمال داشته که فرضیه صفر به اشتباه تأیید گردد.

میانگین دو گروه سازگار و ناسازگار در انگیزه‌های ازدواج به صورت نمودار ۲

ارائه شده است:

نمودار ۲- میانگین برآورد شده سازگاری در انگیزه‌های ازدواج در گروه‌های

سازگار و ناسازگار

چنانکه مشاهده می‌شود میانگین گروه سازگار در انگیزه‌های ازدواج به‌طور معنی‌داری بیشتر از میانگین گروه ناسازگار است.

فرضیه ۶: تفاوت معنی‌داری بین میانگین سازگاری کل گروه سازگار و ناسازگار وجود دارد. چنانکه نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد این تفاوت معنی‌دار است. ($P=0$) میزان تفاوت ۲۴٪ محاسبه گردید. یعنی ۲۴ درصد تفاوت‌های فردی در سازگاری کل مربوط به عضویت گروهی است. توان آماری صد درصد است.

جدول ۲ - تحلیل کواریانس تأثیر عضویت گروهی بر سازگاری کل پس از بررسی متغیرهای جمعیت‌شناختی

متغیرهای مستقل و کنترل	ضریب رگرسیون	مجموع مجذورات	واریانس	ضریب F	معنی‌دار بودن تفاوت	میزان پارامتر	توان آماری
سن شوهر	۰/۰۰۷۴	۰/۰۴۷	۰/۰۴۷	۱/۲	۰/۲۷	۱/۲	۰/۱۹
سن زن	۰/۰۰۰۴۳	۰/۰۰۰۱۳	۰/۰۰۰۱۳	۰/۰۰۰۳	۰/۹۵	۰	۰/۰۵
مدت ازدواج	-۰/۰۰۷۸	۰/۰۵۹	۰/۰۵۹	۱/۵	۰/۲۲	۱/۵۲	۰/۲۲
تعداد فرزندان	-۰/۰۲۱	۰/۰۱۷	۰/۰۱۷	۰/۴	۰/۵	۰/۰۰۶	۰/۱
تحصیلات شوهر	۰/۰۱۵	۰/۰۹۷	۰/۰۹۷	۲/۵	۰/۱۲	۰/۰۳	۰/۳۴
تحصیلات زن	-۰/۰۲۳	۰/۱۷	۰/۱۷	۲/۴	۰/۰۳	۰/۰۶	۰/۵۵
شغل شوهر	-۰/۰۴۶	۰/۱۱	۰/۱۱	۲/۹	۰/۰۹	۰/۰۴	۰/۳۹
شغل زن	۰/۰۲	۰/۰۰۴۷	۰/۰۰۴۷	۰/۱	۰/۷۲	۰/۰۰۲	۰/۰۶
عضویت گروهی	۰/۲۶	۰/۸۸	۰/۸۸	۲۲/۵	۰	۰/۲۴	۰/۹۹

برای پیش‌بینی سازگاری و ناسازگاری زوج‌ها معادله‌ای به‌دست آمده که به قرار زیر است:

$$\text{معادله سازگاری} = ۰/۳۷\text{NCH} + ۰/۳\text{zed} + ۰/۴۱\text{Mj} - ۱/۱۳\text{Zj} + ۴\text{AdjT} - ۶/۳۵$$

Nch = تعداد فرزندان zed = تحصیلات زن Mj = شغل مرد
Zj = شغل زن AdjT = سازگاری کل

اگر نمرات یک فرد در این معادله قرار داده شود و حاصل آن منفی باشد به گروه ناسازگار تعلق دارد و اگر حاصل آن مثبت باشد به گروه سازگار تعلق دارد؛ یعنی نقطهٔ برش Y برای سازگاری و ناسازگاری صفر است.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که نتایج جدول ۱ نشان داد، فرضیهٔ یک در سطح ($P=۰/۰۰۱$) تأیید شد. یعنی بین دو گروه سازگار و ناسازگار از لحاظ تصمیم‌گیری در مسائل مشترک زناشویی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

نتیجهٔ این تحقیق با نتایج تحقیق بنی‌اسدی (۱۳۷۵)، میشل (۱۹۷۱)، روس و میرووسکی (۱۲۷۸)، اون و اورتنر (۱۹۸۳) همخوانی دارد.

طبق نتایج جدول ۱ فرضیهٔ دو مبنی بر وجود تفاوت بین نمرات سازگاری در اوقات فراغت در زوج‌های سازگار و ناسازگار در سطح ($P=۰/۳۵$) تأیید نگردید. نتیجهٔ این تحقیق با نتایج تحقیق بنی‌اسدی (۱۳۷۵) و پژوهش پاریس و لاکسی (۱۹۹۱) همخوانی ندارد.

چنانکه در جدول ۱ مشاهده می‌شود فرضیهٔ سه مبنی بر وجود تفاوت بین نمرات سازگاری در روابط جنسی بین دو گروه سازگار و ناسازگار تأیید نگردید ($P=۰/۱۶$). نتیجهٔ این تحقیق با نتیجهٔ تحقیق بنی‌اسدی همخوانی ندارد؛ ولی با نتایج تحقیق کوپک و دیگران (۱۹۹۲) هماهنگی دارد. عده‌ای از مردم عقیده دارند که بیشتر اختلافات زناشویی ریشه در ناسازگاری جنسی دارد؛ ولی در این تحقیق این عقیده تأیید نشده است.

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، فرضیه ۴ مبنی بر وجود تفاوت بین نمرات سازگاری در روابط بین‌فردی در دو گروه سازگار و ناسازگار تأیید نگردید ($P=0/1$). نتیجه این تحقیق با نتیجه تحقیق بنی‌اسدی (۱۳۷۵)، فاین‌برگ و دیگران (۱۹۷۵)، جان و گاتمن (۱۹۷۶) همخوانی ندارد. در فرهنگ غربی به علت اینکه اکثر زوج‌ها روابط پایداری ندارند، این تفاوت در ارتباطات بین‌فردی بارز است؛ ولی در فرهنگ ایرانی و شرقی چون روابط بسیار پایدارتر است، اختلافات بین‌فردی و اختلاف در ارتباطات منشأ و عامل اصلی برای بروز ناسازگاری نیست.

نتایج جدول ۱ نشان‌دهنده پذیرفته شدن فرضیه ۵ مبنی بر وجود تفاوت بین نمرات سازگاری در انگیزه‌های ازدواج بین دو گروه سازگار و ناسازگار در سطح ($P=0/3$) می‌باشد. نتیجه تحقیق فوق با نتیجه تحقیق بنی‌اسدی (۱۳۷۵) هماهنگی دارد.

نتایج جدول ۲ فرضیه ۶ مبنی بر وجود تفاوت بین میانگین سازگاری کل در دو گروه سازگار و ناسازگار را در سطح ($P=0$) تأیید می‌کند. این بدان معنی است که بین دو گروه سازگار و ناسازگار از نظر سازگاری کل تفاوت معنی‌داری وجود دارد. در این زمینه پژوهشی مشاهده نشد.

پیشنهادها

- ۱- در بررسی عوامل مؤثر در ناسازگاری زوج‌ها از متغیرهای بومی متعدد نظیر عرف رایج در بعضی روستاها، رسم و رسوم قومی، ازدواج‌های اجباری فامیلی و نظایر اینها که به نظر می‌رسد در بروز ناسازگاری مؤثرترند، استفاده شود.
- ۲- به قضات محترم شعبه‌های مختلف دادگاه پیشنهاد می‌شود که از نتایج این‌گونه تحقیقات در راهنمایی زوج‌هایی که تصمیم به جدایی دارند، استفاده نمایند.
- ۳- به درمانگران زناشویی پیشنهاد می‌شود که استفاده از معادله سازگاری به دست آمده در این پژوهش، میزان سازگاری زوج‌های مراجع به آن مراکز را مشخص نموده و درمان را به سمتی هدایت کنند که منجر به رفع اختلافات زناشویی گردد.

منابع

- آمار و عملکرد واحدهای قضایی، (۱۳۷۸-۱۳۷۷).
- بنی‌اسدی، ح. (۱۳۷۵)، بررسی و مقایسه عوامل فردی، اجتماعی و شخصیتی در زوج‌های سازگار و ناسازگار شهر کرمان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته روان‌شناسی عمومی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- بک، ا.تی. عشق هرگز کافی نیست، ترجمه م قراچه‌داغی، (۱۳۷۸)، تهران، پیکان.
- خداپناهی، م. (۱۳۷۴)، بررسی نقش تهییج‌طلبی در تحکیم روابط زناشویی، پایان‌نامه دکتری رشته روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- شیخی، م. (۱۳۶۸)، مقدمه‌ای بر مبانی جمعیت‌شناسی، تهران، آرام.
- فرجاد، م. (۱۳۷۲)، آسیب‌شناسی اجتماعی بستیزه‌های خانواده و طلاق، تهران، منصوری.
- ملازاده، ج. (۱۳۷۲)، بررسی ویژگیهای شخصیتی در رابطه با عوامل تنیدگی‌زای زناشویی در زوج‌های در حال طلاق و سازگار، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس.
- نجاتی، ح. (۱۳۷۴)، نقش تربیتی پدر در خانواده، تهران، ژرف.
- FINEBERG, M. & OTHERS. (1975). Affect and status Dimensions of Marital Adjustment. *Journal of Marriage and the Family*. 37,1, PP: 155-160.
- JOHN, M. & GOTTMAN, S. (1976). Predicting the longitudinal course of Marriage. *Journal of marital & Family therapy*, 17, 1, PP: 3-7.
- KOEPKE, C. LESLIE, J. and OTHERS. (1992). Relationship Quality in couples. *Family Relations*, V 41, n2, PP: 224-29.
- MICHEL, A. (1971). Role masculins Faminisdens la Famille information surless science. *Social Fererros*, 27, 4, PP: 123-129.

- OWEN, B. & ORTHER, J. (1983). Sex role congruency & marital quality. *Journal of marriage & Family*, 45, 1, PP: 33-46.
- PARIS, O. & LUCKY, A. (1991). Longitudinal study in marital satisfaction. *Sociology & social Research*, 50, PP: 212-216.
- ROSS, E & MIROWSKY, J. (1983). dividing work sharing work in between marriage patterns & depression. *American sociological review*, 48, 6, PP: 809-825.

